

<http://idp.uoc.edu>

EDITORIAL

Privacitat i xarxes socials

 Agustí Cerrillo i Martínez

El caràcter global d'Internet demana, des del punt de vista del dret, uns sistemes reguladors que transcendint les fronteres estatals permetin superar les distàncies i les barreres polítiques, lingüístiques i culturals que hi ha entre els diferents estats. Però també unes normes que siguin capaces de donar resposta a les diferents activitats que es desenvolupen a la Xarxa, per a uns, reptes i oportunitats, per a d'altres, fonts de problemes irresolts.

Aquesta necessitat no se centra exclusivament en un àmbit del dret sinó que l'impacte que té en el conjunt de les branques del dret és clarament evident. Qualsevol canvi que es produeix a la Xarxa té un impacte en el dret que a través d'instruments diversos persegueix adaptar-se a les necessitats que es produeixen.

En aquesta línia, el número 9 de la revista que ara es presenta inclou un conjunt d'articles que des de diferents disciplines miren de donar resposta des del dret a situacions que sorgeixen arran de les activitats noves que es desenvolupen gràcies a l'extensió d'Internet i de la informació i els serveis que es realitzen a través de la Xarxa.

Ana María Delgado García, en el seu article, analitza la incidència de l'impost sobre el valor afegit en les operacions comercials electròniques dutes a terme pels consumidors, i analitza diferents aspectes com la localització de les operacions comercials electròniques en l'IVA, l'aplicació del règim especial de l'IVA per al comerç electrònic i la regulació de la facturació telemàtica.

Rafael Oliver Cuello, també des de l'àmbit tributari, estudia les conseqüències del comerç electrònic en el vessant internacional, i dirigeix l'atenció sobre la qualificació de les rendes obtingudes, la determinació de la residència dels subjectes intervinents i l'aplicació controvertida del concepte d'establiment permanent en les operacions comercials electròniques.

D'altra banda, Alicia Chicharro Lázaro analitza la tasca legislativa del Consell d'Europa davant la utilització d'Internet amb finalitats terroristes. A partir de l'exposició dels riscos que es deriven del ciberterrorisme examina l'activitat normativa impulsada pel Consell d'Europa, que, segons l'opinió de l'autora, no deixa llacunes transcendents per a fer front a aquest fenomen encara que també considera, seguint el que ha apuntat l'Informe dels experts sobre ciberterrorisme del Consell d'Europa de 2007, que el problema més important des del punt de vista jurídic es deriva de la falta de ratificacions dels instruments que ja hi ha.

Finalment, Blanca Torrubia Chalmeta centra l'atenció en la infracció del dret de marca a Internet. A partir d'una anàlisi de la funció essencial de la marca analitza les condicions de l'ús efectiu d'una marca a Internet amb efecte en un determinat estat i els usos concrets de la marca que poden constituir una infracció del dret de marca a Internet.

A més d'aquests articles, el número 9, que el lector té a la pantalla, recull en el monogràfic algunes de les ponències que es van presentar en el V Congrés Internet, Dret i Política, que es va desenvolupar els dies 6 i 7 de juliol en el Centre de Suport del Barcelonès de la Universitat Oberta de Catalunya.

En la nostra vocació de traslladar al món físic el debat jurídic i políticòleg entorn les tendències noves que s'observen a la Xarxa, l'atenció del V Congrés IDP s'ha centrat el 2009 en les xarxes socials. Que les xarxes socials generen interès social és evident. Segons l'Institut Nacional d'Estadística, un de cada tres joves a Espanya usa xarxes socials (Enquesta sobre equipament i ús de TIC a les llars, octubre de 2008). Però més enllà de les xifres, resulta sorprenent el nombre creixent de xarxes socials que han aparegut tant per a finalitats socials o lúdiques (Tuenti, Fotolog o Facebook, Orkut o Twitter, per esmentar alguns exemples) com professionals (Xing o LinkedIn).

Tanmateix, malgrat el reconeixement de les xarxes socials i de l'extensió que tenen per la Xarxa, no es poden deixar de banda els riscos que poden comportar en bona part motivats, com observa l'Institut Nacional de Tecnologies de la Comunicació (INTECO) en el seu informe sobre la seguretat a les xarxes socials, per la falta de presa de consciència real dels usuaris dels usos que poden fer-se de les seves dades personals, perquè basant-se en el seu propi funcionament les dades personals poden ser utilitzades de manera il·lícita, els perfils poden publicar informació falsa o sense autorització es poden cedir drets plens i il·limitats de tots els continguts.¹

Més enllà de l'impacte social que tenen, tant les institucions com els experts han començat a analitzar últimament l'impacte de les xarxes socials en les dades personals, la privacitat, la infantesa i la joventut, etc. A més de l'INTECO, les agències de protecció de dades o el Grup de l'Article 29 han centrat els esforços en els últims mesos sobre alguns aspectes vinculats amb les xarxes socials. Alguns d'aquests esforços i de les reflexions que els han acompanyat es van aportar en el V Congrés IDP i ara s'han traslladat al monogràfic a través de quatre articles.

En primer lloc, Ignacio Alamillo presenta algunes polítiques i actuacions dutes a terme a Catalunya i en el conjunt de l'Estat per a promocionar la seguretat de la informació.

A continuació, Antoni Roig aporta les seves reflexions sobre l'impacte de les xarxes socials en la privacitat i sobre l'oportunitat d'estendre les tecnologies garants de la privacitat per a fer front als nombrosos riscos que es generen per a aquesta privacitat en el si de les xarxes socials.

En aquesta mateixa línia, en tercer lloc, Franck Dumortier adverteix dels riscos que es poden derivar tant pel que fa a l'autodeterminació informativa com a la privacitat del que ell anomena la *descontextualització* de la informació que els usuaris difonen a través de xarxes socials com Facebook.

Tanca el monogràfic, en quart lloc, Daithí Mac Síthigh, que fa una relectura suggeridora de les diverses ponències i intervencions que es van realitzar al llarg dels dos dies en què es va desenvolupar el V Congrés IDP i explora les diferents aproximacions interdisciplinàries que es van fer durant aquells dies sobre les xarxes socials.

A més de les seccions anteriors, aquest número dóna notícia en la secció d'activitats acadèmiques de les diferents activitats que s'han impulsat des dels Estudis de Dret i Ciència Política de la Universitat Oberta de Catalunya al llarg dels últims mesos.

Ana Delgado ens acosta a la III Jornada sobre Problemes Actuals de Fiscalitat, dedicada aquesta vegada a analitzar les novetats principals introduïdes en els procediments de gestió i inspecció tributàries pel Reial decret 1065/2007, de 27 de juliol, i els problemes derivats de l'aplicació pràctica d'aquest reial decret.

1. http://www.inteco.es/Seguridad/Observatorio/Estudios_e_Informes/Estudios_e_Informes_1/est_red_sociales_es [Data de consulta: novembre de 2009].

Esther Vilalta, per la seva banda, ens acosta a les qüestions principals tractades en la jornada celebrada el 15 de setembre de 2009, dedicada a l'anàlisi i sistematització dels principis i estàndards que regeixen les modalitats alternatives de resolució de conflictes (ADR/ODR) i les particularitats que tenen, amb l'objectiu d'avançar en la delimitació del marc normatiu i la futura interoperativitat judicial d'aquestes modalitats.

També, es dona notícia de l'Informe sobre l'administració electrònica local, dirigit per Agustí Cerrillo i Alfredo Galán, que va ser presentat en la jornada «L'Administració Electrònica Local: Horitzó 2010», organitzada al novembre a la Fundació Carles Pi i Sunyer, de Barcelona.

Finalment, en la secció d'actualitat jurídica, Jordi García ens torna a donar notícia de les novetats normatives que han aparegut des de l'últim número, publicat el juny de 2009. Entre aquestes novetats destaquen particularment les diferents normes que s'han adoptat en els últims mesos en matèria de telecomunicacions així com els nombrosos documents, normes i informes elaborats per les institucions comunitàries.